

N:o 177.

Af herr **Ollas A. Ericsson** i Ofvanmyra, *i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af ett kronan tilldömdt skadeersättningsbelopp för obehörig afverkning å den Rättviks och Boda socknemän upplätta så kallade brobyggnadsskog i Kopparbergs län.*

Med anledning af en af Rättviks och Boda socknemän till Konungen ingifven underdånig anhållan, att det af dem på grund af Kongl. Maj:ts dom, kronan tilldömda skadeersättningsbelopp för obehörig afverkning å den Rättviks och Boda socknemän upplätta så kallade brobyggnadsskog, utbetalda kapital- och räntebelopp, tillsammans 36,943 kronor 79 öre, måtte varda dem efterskänt, har Kongl. Maj:t efter vederbörande myndigheters hörande, i nådig proposition n:o 69 vid innevarande riksdag, föreslagit Riksdagen, att af förenämnda genom Kongl. Maj:ts dom den 11 mars 1898 kronan tillerkända ersättningsbelopp, jemte ränta, må Rättviks och Boda socknars jordegande medlemmar efterskänkas ej mindre den del af berörda ersättningsbelopp, som motsvarar hvad bemälda jordegare må anses hafva för brounderhållet å Kårbölevägen utgifvit under åren 1850—1894, eller 14,028 kronor 75 öre, än äfven den kronan tillagda räntegodtgörelsen 9,775 kronor 79 öre, eller sammanlagdt i rundt tal 24,000 kronor.

Berörde socknemän hafva i sin omförmälda ansökan framhållit bland annat, hurusom de ålagts underhålla en vägsträcka, icke mindre än nära 3 mil lång, af en i ett annat väghållningsdistrikt liggande så kallad militärväg, hvarå äfven stora och kostbara broar* vore att underhålla; att detta underhåll, lågt beräknadt, kostat socknemännen tillhopa 95,148 kronor 67 öre, hvartill komme ansenliga räntor; att socknemännen, förutom att de en följd af år erhållit ett litet statsanslag för denna sin vägunderhållsskyldighet, egt att utan ränta begagna ofvanberörda inom Ore socken belägna brobyggnadsskog om tillhopa 1,188 tunnland 18 kappland såsom nödigt skogsfång till de broar, socknemännen hade att å nämnde väg underhålla; att emellertid en stor del af dessa broar låge så aflägsset, att socknemännen i de flesta fall funnit med sin fördel förenligt att, utan anlitan af brobyggnadsskogen, dels å broarne närmare belägna skogstrakter inköpa byggnadsvirke till broarna, dels ock, för undvikande af alltför ofta skeende reparationer och nybyggnader, så mycket som möjligt använda sten till byggnadsämne i följd hvaraf verklig besparing gjorts å den skog, som socknemännen egt att till broar använda; att af denna anledning socknemännen ansågo sig vara egare till en mängd å brobyggnadsskogen besparadt virke; att, sedan socknemännen erhållit muntligt löfte dertill, de den 11 december 1885 till Kopparbergs och Hofors sågverksaktiebolag uppläto afverkningsrätten under viss tid å träd af vissa dimensioner å brobyggnadsskogen, hvilka träd, enligt hvad fackmän intygat, kunde afverkas, utan att skogen derigenom starkare anlidades, än som med vilkoren för dess återväxt vore förenligt, hvilken bestämmelse såsom vilkor vore fäst vid nyttjanderätten af ifrågavarande skog; att socknemännen, förutom att de — trots sina förut stora och tyngande kommunalutskylder — upptagit lån för teckning af ett afsevärdt belopp i Falun—Rättvik—Mora jernväg, äfven nedlagt den köpesumma 40,450 kronor, de erhållit för omförmälda afverkningsrätt, i nämnda jernvägsföretag, hvilket annars syntes stranda, hvadan således ifrågavarande socknemän i icke oväsentlig mån bidragit till åvägbringandet af ett jernvägsnät, som tidsenligt och i hög grad främjat syftemålet med berörda militärväg.

Vidare har i omförmälda Kongl. Maj:ts proposition omnämnts, hurusom Ore socknemän blandade sig in i saken, då de hos Kongl.

* Dessa broar, deri inräknade några mindre trummor, hafva en sammanlagd längd af 800 fot.

Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs län sökte förbud mot ofvannämnda afverkning såsom stridande mot kongl. brefvet den 15 december 1849, men förklarade Kongl. Maj:ts befallningshafvande genom utslag den 9 juni 1886, att, enär den i nyssnämnda kongl. bref med rätten till skogsområdenas begagnande oskiljaktigt förenade brounderhållsskyldigheten ostridigt fortfarande utgjordes af Rättviks och Boda socknemän, och Ore socknemän följaktligen icke egde någon rätt till samma skogar, Kongl. Maj:ts befallningshafvande förty funne Ore socknemäns berörda talan icke förtjena afseende, i hvilket utslag Svea hofrätt, hvarest Ore socknemän sig besvärade, genom utslag den 11 augusti 1886 ej fann skäl göra ändring; vidare hurusom, sedan Ore socknemän härefter i en till kammarkollegium ingifven skrift anhållit, att åtgärder måtte vidtagas för att hindra säljarne att använda den för afverkningsrätten enligt kontraktet betingade köpeskillingen för andra ändamål än underhållet af broar å Kårbölevägen, kammarkollegium förklarade i utslag den 18 oktober 1887, att hvad Ore socknemän i berörda skrift anfört icke föranledde till någon kollegii åtgärd. På häröfver af Ore socknemän anförda underdåniga besvär förklarade Kongl. Maj:t i nådigt bref den 12 juli 1889 klagandena sakna behörighet att föra talan beträffande ifrågavarande skogstrakter och de underdåniga besvären följaktligen icke föranleda ändring i öfverklagade utslaget, men med afseende å bestämmelserna i kongl. brefvet den 15 december 1849 öfverlemnades handlingarne i målet till kammarkollegium för vidtagande af de åtgärder, som den af Rättviks och Boda socknemän gjorda upplåtelse af rätt till afverkning å ifrågavarande skogstrakter kunde finnas påkalla för bevakandet af det allmännas rätt.

Och så blefvo Rättviks och Boda socknemän stämnda och till följd af ett begänget formfel — de hade begärt och erhållit ett muntligt i stället för ett skriftligt löfte — ådömda återbetala, af häradsrätten och Svea hofrätt 18,308 kronor 4 öre jemte ränta, men af Kongl. Maj:t 27,168 kronor för sjelfva den afverkade skogen, 9,775 kronor 79 öre i räntor och 1,447 kronor 54 öre för statens rättegångskostnader, eller sammanlagdt 38,391 kronor 33 öre, hvilket sistnämnda belopp socknemännen också utbetalt. Läggas härtill socknemännens egna rättegångskostnader samt den summa, 8,000 kronor, socknemännen nu utbetalt till omnämnda sågverksbolag såsom godtgörelse för förlorad afverkningsrätt — ifrågavarande bolag hann ej fullborda afverkningen och begärde 10,000 kronor jemte

ränta — så befinnes, att mera nämnde socknemän haft en förlust på öfver 10,000 kronor af sin brobyggnadsskog i stället för hjälp af densamma.

Att detta kändes hårdt för dessa socknemän, hvilka trott sig vara i sin goda rätt, torde icke förvåna någon, synnerligast om man dervid tager i betraktande, att Ore socknemän, som voro upphofvet till rättegången och bestredo Rättviks och Boda socknemäns rätt till den afverkade skogen, sedermera, 1890, begärde och erhöilo Kongl. Maj:ts befallningshafvandes tillstånd att försälja skog å *sin* brobyggnadsskog, hvilken de innehafva under alldeles enahanda vilkor som Rättviks och Boda sin, samt erhöilo dessutom rättighet att använda köpeskillingen till underhåll af alla sina allmänna vägar; och dessutom vid jemförelse finner, att Ore socknemän hafva mindre dryga kommunalutskylder, 163,810 tunnland skogsmark och endast 1½ mil allmänna vägar att underhålla, då deremot Rättviks och Boda socknemän hafva ovanligt dryga kommunalutskylder, endast 176,312 tunnland skog men 10½ mil allmänna vägar; äfvensom att Ore socknemän vägrat kommunalt bidrag till en jernväg som går midt igenom kommunen, och parallelt med nämnda militärväg.

Rättviks och Boda socknemän hafva sålunda ansett sig ega fulla skäl för sin omförmälda anhållan. De myndigheter, som haft att yttra sig deröfver, hafva också samtliga gifvit sitt erkännande åt frågan, ehuru de mer eller mindre jemkat å det begärda beloppet. Så har »det synts Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs län vara med billighet förenligt, att socknemännen, hvilka varit betungade med underhåll, förutom af ifrågavarande väg, jemväl af betydlig väglängd inom socknarnes egna områden, finge, i öfverensstämmelse med den uppfattning, Rikets Ständer i deras underdåniga skrifvelse den 30 september 1840 uttalat, för vägens och derå belägna broars underhåll åtnjuta ersättning, i någon mån motsvarande socknemännens å vägen nedlagda kostnader; och ansåge fördenskull Kongl. Maj:ts befallningshafvande den underdåniga ansökningen vara förtjent af nådigt afseende». Kammaradvokatfiskalsembetet har »ansett sökandenas begäran om efterskänkande af skadeståndet vara förtjent af tillmötesgående samt därför tillstyrkt aflåtande till Riksdagen af nådig proposition, i syfte att, under vilkor att Rättviks och Boda socknemän afstode från alla vidare anspråk på ifrågavarande skogs-trakter, socknarnes jordegare måtte berättigas att af det efter aktoratsprovisionens utanornande i statskontoret innestående beloppet,

eller 33,346 kronor 62 öre, återfå, hvardera socknens jordegare hvad på dem belöpte i förhållande till den andel, de erlagt af de på grund af Kongl. Maj:ts dom den 11 mars 1898 uttagna 38,391 kronor 33 öre.» (Öfver sistberörda yttrande hörde, hafva socknemännen, under förutsättning att deras underdåniga ansökning vunne bifall, afstått från alla vidare anspråk på ifrågavarande skogstrakter.) Kammarkollegium har i afgifvet utlåtande anfört, att ifrågavarande socknemän hafva, hvilket »Kongl. Maj:ts befallningshafvande vitsordat, dels inköpt erforderligt byggnadsvirke från annat håll, dels ock uppfört broar af sten, hvarigenom skog, som socknemännen egt att till brounderhållet använda blifvit besparad och bidragit till uppkomsten af ifrågavarande ersättningsbelopp. Af sådan anledning och då jemlikt kongl. brefvet den 15 december 1849 upplåtelsen af ifrågavarande öfverloppsmarker afsett brounderhållet, men ej vägunderhållet i öfrigt, syntes så stor del af de erlagda skadeersättningsmedlen kunna eftergifvas, som motsvarade hvad socknemännen, enligt tillgängliga handlingar för brounderhållet utgifvit under den tid, skogen varit med berörda skyldighet förenad, eller från och med år 1850 till och med år 1894.» Utgörande detta belopp efter uträkning, i jemnadt tal, 15,000 kronor, hvilket belopp kollegium hemställde skulle efterskänkas och fördelas mellan socknemännen på sätt härofvan föreslagits af kammaradvokatfiskalsembetet. (Med anledning af hvad kammarkollegium sålunda hemställt, hafva socknemännen i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift erinrat, att i det inbetalda ersättningsbeloppet ingått icke mindre än 9,775 kronor 79 öre i räntor, under det att ersättningen för den afverkade skogen utgjort endast 27,168 kronor, hvaremot i kammarkollegii förslag icke inberäknats någon ränta å den af socknarne utbetalda brounderhållskostnaden, hvilken ränta efter fem procent å den årliga medelkostnaden utgjorde med innevarande år 19,620 kronor 80 öre, eller tillsammans med kapitalet i det närmaste hvad socknemännen begärt.) Och slutligen »har statskontoret, under erinran att sistberörda ansökning icke under några omständigheter syntes böra föranleda efterskänkande af större belopp, än som svarade mot det kronan tillerkända skadeståndet jemte ränta derå, tillhopa 36,943 kronor 79 öre, sedan derifrån afdragits det derå utanordnade aktoratsarvodet, 3,694 kronor 38 öre, eller återstående 33,249 kronor 41 öre, funnit sig på grund af de nu anförda och andra i ärendet förekomna omständigheter ega anledning förorda efterskänkande åt Rättviks och Boda jordegare af icke blott den

del af de kronan tillfallna medlen, som motsvarade det beräknade värdet af den af nämnda jordegare obegagnade afverkningsrätten för brounderhållet, eller 14,028 kronor 75 öre, utan äfven den kronan tilldömda räntegodtgörelsen 9,775 kronor 79 öre, eller i rundt tal 24,000 kronor.» Detsamma som också Kongl. Maj:t föreslagit i sin nådiga proposition.

Icek blott Kongl. Maj:ts befallningshafvande utan äfven kammaradvokatfiskalsembetet hafva således i det närmaste gått mera nämnde socknemän till mötes. Deremot har kammarkollegium ansett sig endast kunna förordade eftergifvande af 15,000 kronor, eller motsvarande hvad socknemännen, enligt tillgängliga handlingar, för brounderhållet utgifvit, och statskontoret har tillkännagifvit, att det kan vara med om att högst 33,249 kronor 41 öre efterskänkas, men förordar 24,000 kronor.

Men, äfven om man, såsom kammarkollegium och delvis statskontoret synes gjort, fränser betydelsen af det till socknemännen gifna muntliga löftet om rätt till ifrågavarande afverkning, äfvensom förbiser andra omständigheter som till fulla tala för ett fullständigt bifall till nämnde socknemäns anhållan, och endast håller sig till den rätt, socknemännen kunna göra anspråk på för sin obegagnade afverkningsrätt för brounderhållet, så, vid betraktande af att kronan sjelf föregått med exempel, och utkräft full ränta å det tilldömda ersättningsbeloppet, förefaller det såsom en sjelfklar sak, att äfven socknemännen borde tillerkännas räntegodtgörelse å de belopp, desse utbetalt för meranämnda brounderhåll, i hvilket fall, såsom ofvan nämnts, man är i det närmaste uppe vid det belopp socknemännen begärt. I detta sammanhang torde slutligen böra erinras derom, att det beräknade värdet af den af socknemännen obegagnade afverkningsrätten är, till följd af flere orsaker, ovanligt låg. Socknemännens kostnader för brounderhållet hafva nog i verkligheten varit betydligt högre än de nu beräknade. Såsom ett exempel kan omnämnas, att då Rättviks socknemän (Boda tillhörde då Rättvik) ålades underhålla ifrågavarande vägsträcka, sagnades en bro på ett ställe öfver Ore elf, hvarest man då verkstälde öfverfarten medelst färgning. Der hafva ifrågavarande socknemän sedermera byggt en bro, som mäter i längd icke mindre än 482 fot. Men räkenskaper saknas före år 1859.

Med åberopande af hvad jag sålunda i största korthet anført, samt med hänvisning till hvad socknemännen i sina skrivelser fram-

hållit, dristar jag anhålla, att Riksdagen åtminstone efterskänker hvad som statskontoret högst kunnat vara med om, jemnad i kron-
tal, och föreslår värdsamt,

att Riksdagen måtte medgifva, att af före-
nämnda, genom Kongl. Maj:ts dom den 11 mars
1898 kronan tillerkända ersättningsbelopp, jemte
ränta, må Rättviks och Boda socknars jordegande
medlemmar efterskänkas 33,250 kronor.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 20 april 1900.

Ollas A. Ericsson.